

Biztosítási Segédlet

A

abszolút önrészesedés: levonás jellegű önrészesedés, amelynek mértékét százalékban, vagy összegben (vagy mindkettőben) határozzák meg. Ha a kár összege az önrész mértékét nem éri el, a biztosító nem térít. Ha a kár nagyobb, mint az önrészesedés, a teljes kár meghatározott százalékát, vagy a meghatározott összeget a kárból levonják, és azt a biztosított maga viseli.

adóigazolás: az adókedvezményben részesülő és érvényben lévő biztosítási szerződésekről a biztosító adókedvezmény igénybevételére jogosító igazolást ad ki a tárgyévet követő január hó 31. napjáig.

adózás és biztosítás: a biztosító szolgáltatásai nem minősülnek jövedelemnek, így a kifizetett összegek nem SZJA-kötelesek. (Kivéve: a felelősségbiztosítás alapján fizetett jövedelempótló járadékokat.) További lényeges kedvezmény: a 10 évnél hosszabb tartamú élet- és nyugdíjbiztosítások éves díjának 20%-a, de: maximum 100 ezer forint a számított adóból levonható, illetőleg visszaigényelhető.

ág: biztosítási ág

ágazat: biztosítási ágazat

ajánlat: a biztosítási igényt megfogalmazó és a szerződéskötésre irányuló egyoldalú írásbeli nyilatkozat. Az ajánlatot jogi értelemben soha nem a biztosító teszi, hanem a biztosítási védelmet kereső szerződő. Az ajánlat még nem szerződés; kétoldalú megállapodássá akkor válik, ha azt a biztosító elfogadja. (szerződés létrejötte)
akarat-on-kívüliség: a biztosítási baleset-fogalom lényeges fogalmi eleme. Azt jelenti, hogy a biztosított akarat-elhatározása és a bekövetkezett biztosítási esemény között nincs okozati összefüggés.

alapbiztosítás: a legfontosabb kockázatokra kötött biztosítási szerződés, amelyhez kiegészítő biztosítás-ok is köthetők.

alkusz: (bróker) olyan biztosításközvetítő, aki a szerződés létrejöttét, fennmaradását a biztosítási védelmet kereső megbízásából segíti. Gyakorlatilag az ügyfél ügynöke! Segítséget nyújt a biztosítási igény megfogalmazásához (ajánlat), a megfelelő partner (biztosító) kiválasztásához, közreműködhet a díjbeszedésben és a kárrendezésben is. Az alkusz független: nem köthet olyan megállapodást, hogy az ajánlatokat csak egyetlen biztosítóhoz közvetíti. Az alkusz a biztosítótól kap jutalékot.

all risks: "minden kockázatra" kiterjedő biztosítás. A szerződés nem a biztosítási eseményeket, hanem csak a kizárásokat tartalmazza. A biztosító minden olyan kárt megtérít, amelyet nem zár ki. Általában a szállítmány-, illetőleg az építési-szerelési biztosítások körében alkalmazott kockázatviselési forma.

állampapír: az államadóságot, illetőleg annak egy részét megtestesítő, a deficit finanszírozására kibocsátott értékpapír. Gyakorlatilag kockázatmentes befektetés, ezért a hatékony piacokon a legkisebb hozamot garantálja. Nálunk egyelőre fordítva van! A biztosítók befektetései jelenleg zömében az állampapírpiacon realizálódnak.

állomány: a biztosító érvényes biztosítási szerződéseinek összessége.

állománydíj: egy adott időszakban érvényes biztosítások egyévi díja a biztosító statisztikáiban.

alulbiztosítás: ha a vagyontárgy valóságos értéke meghaladja a szerződésben rögzített biztosítási összeget, következmény: a pro ráta térítés. A premier risk biztosításoknál nem jöhet szóba a pro-rátázás.

aránylagos kártérítés: pro ráta

átdolgozás: folyamatos kockázatviselést garantáló, szerződéskötési megoldás, amelynek során a régi szerződés - közös megegyezéssel - megszűnik, az új pedig - ezzel egyidőben - hatályba lép. Mivel két szerződésről van szó, a megoldás különbözik a szerződésmódosítástól.

átlagkár: üzletágon belül az összes kifizetett kár és a bekövetkezett biztosítási események hányadosa.

AUDATEX: Németországban kifejlesztett számítástechnikai program a gépjárműkárok, javítási költségek egységes megállapítására, illetőleg becslésére.

avultatás: a vagyontárgyak (pl. ingóságok, épületek, gépjárművek) értékének az időmúlás, illetőleg a fokozatos elhasználódás miatti csökkenése. Mértékét százalékban határozzák meg. Ha pl. egy gépkocsi - a kár időpontjában - 70%-os műszaki állapotú, és totálkárt szenved, a károsult az újkori érték 70%-ára tarthat igényt. A fennmaradó 30% az avultatás mértéke, amelyet a tulajdonosnak kell viselnie.

B

baleset: a biztosított akaratán kívül, hirtelen fellépő külső ok, amely vagyoni károsodást, személysérülést, betegséget, munkaképtelenséget, rokkantságot vagy halált okoz.

baleset-biztosítás: olyan biztosítási szerződés, amely a baleset bekövetkezése esetén nyújt szolgáltatást a biztosított, vagy annak halála esetén a kedvezményezett részére.

befektetési hozam: a díjtartalékokat a biztosító a pénzpiacon befekteti, és abból jelentős hozamra tesz szert. Mivel azonban a díjtartalék az "ügyfelek pénze", a hozamok minimum 80%-a a biztosítottakat illeti meg. A biztosító azonban ennél magasabb %-ot is "kiigérhet" ügyfeleinek. A kiígért hozamokon felüli rész a biztosítót illeti meg, hiszen a befektetésekkel költségei is felmerültek; valamint így válik érdekeltté a minél eredményesebb befektetésben.

belépési kor: életbiztosításoknál a biztosítási szerződés hatálybalépése évének és a biztosított születési évének a különbözete.

bemutatóra szóló kötvény: a kedvezményezett-jelölés során a szerződő úgy is rendelkezhet, hogy az esedékessé váló szolgáltatást a biztosító a kötvény bemutatójának fizesse ki. Ilyen esetben a biztosító nem vizsgálja, hogy a kötvény hogyan jutott a kedvezményezett birtokába, a kötvény kvázi értékpapírként funkcionál.

betegségbiztosítás: biztosítási szerződés, amelyben a biztosító azt vállalja, hogy a biztosított megbetegedése esetén meghatározott szolgáltatásokat teljesít: pl. viseli a kórházi ápolás költségeit, táppénz-kiegészítést vagy napi térítést nyújt stb. Sokak szerint helyes elnevezése: egészségbiztosítás.

betöréses lopás: a vagyonbiztosítási szerződésekben meghatározott biztosítási esemény - eltér a büntetőjogi meghatározástól. Fogalmi elemei általában a lezárt helyiségbe való erőszakos vagy lopott, illetőleg hamis kulccsal történő behatolás.

bizalmi orvos: a biztosító által megbízott szakértő orvos, aki közreműködik az élet-, nyugdíj- vagy balesetbiztosítási kockázatok elbírálásában. Titoktartási kötelezettség terheli, ez alól csak a biztosított, illetőleg az ajánlattevő adhat felmentést.

biztosítási ág: a biztosítások kockázati ismérvek szerinti csoportosítása. Két ága van: a nem-életbiztosítás és az életbiztosítás. Elterjedt angol nyelvű elnevezésük non-life illetőleg life.

biztosítási ágazat: a biztosítási ágon belül az azonos vagy hasonló kockázatok csoportja. (Pl. a nem-életbiztosítási ágon belüli ágazat a gépjármű-biztosítás.) .

biztosítási csalás: célzatos bűncselekmény, amelynek során a biztosítót tévedésbe ejtik, vagy tévedésben tartják, és ezzel kárt okoznak. (Btk. 318. §) büntetése: két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztés.

biztosítási díj: a biztosító kockázatviselésének ellenértéke. Összegét és esedékességét a szerződés rögzíti. Ha az esedékességtől számított 30 nap elteltével (respiro) a díjat nem fizetik meg, a 30. napon a szerződés minden értesítés nélkül, automatikusan megszűnik, hacsak a felek nem állapodtak meg díjhalasztásban vagy hosszabb respiroban.

biztosítási érdek: vagyonbiztosítási szerződést csak az köthet, aki a vagyontárgy megóvásában valamilyen okból érdekelt. Ha az érdek megszűnik - pl. a tulajdonos a vagyontárgyat eladta - , az érdekmúlás miatt a biztosítási szerződés is automatikusan megszűnik.

biztosítási esemény: a szerződésben rögzített olyan jövőbeli esemény, amelynek bekövetkezése esetén biztosítási szolgáltatás jár. Meghatározásának egyik eszköze a kizárás. Biztosítási esemény lehet valamilyen károsító esemény (törés, betörés, tűz stb.), halál vagy meghatározott időpont elérése (életbiztosítás), testi sérülés, rokkantság (baleset-biztosítás).

biztosítási időszak: a szerződésben megjelölt időszak, amelyre a biztosítási díj vonatkozik. Általában egy év, de lehet ettől eltérő időtartam (általában rövidebb) is. A szerződés felmondásánál is nagy jelentősége van.

biztosítási kötvény: kötvény

biztosítási összeg: a biztosítási szerződésben rögzített összeg, amely a biztosító szolgáltatásának felső határa. (alulbiztosítás, túlbiztosítás)

biztosítási szaktanácsadó: Engedéllyel rendelkező biztosítási szakértő, aki meghívás alapján, díj ellenében nyújt a biztosítási tevékenységgel összefüggő szaktanácsot, biztosításközvetítőként azonban nem járhat el.

biztosítási szerződési feltételek: törvény által szabályozott, minimális tartalmi kellékek, amelyeket minden biztosítási szerződésnek tartalmaznia kell.

biztosítási tevékenység: szigorúan szabályozott gazdasági, pénzügyi tevékenység. Szerződésen, jogszabályon vagy tagsági viszonyon alapuló kötelezettségvállalás, amely során a biztosító megszervezi a veszélyközösséget, matematikai és statisztikai eszközökkel felméri a biztosítható kockázatokat, megállapítja a biztosítási díjat, meghatározott tartalékot képez, a kockázatokat átvállalja, és szolgáltatásokat teljesít. Biztosítási tevékenység csak előzetes engedélyével folytatható.

biztosítási titok: minden olyan adat, információ és tény, amely a biztosító, az alkusz, vagy a biztosítási szaktanácsadó ügyfeleinek személyi körülményeire, vagyoni helyzetére, gazdálkodására és biztosítási szerződéseire vonatkozik. A felsorolt biztosításpiari résztvevőket a titoktartási kötelezettség akkor is terheli, ha a szerződés - bármilyen okból - nem jött létre.

biztosítási törvény: 1996. január 1-jén hatályba lépett magas szintű jogszabály. Teljes elnevezés: 1995. évi XCVI. törvény a biztosítóintézetekről és a biztosítási tevékenységről. A biztosítás közjogának és állami felügyeletének szabályait tartalmazza. Módosítva 2003.-ban. Elnevezés: 2003. évi LX. Törvény.

biztosításközvetítő: a biztosítóintézet és a biztosítási védelmet kereső ügyfél között közvetítő személy; tevékenysége a biztosítási szerződés létrehozásában és fenntartásában való közreműködés. Munkájáért jutalékot kap. Pozícióját tekintve lehet ügynök vagy alkusz.

biztosító: biztosítási tevékenység folytatására jogosult szervezet. Szervezeti forma szerint háromféle lehet: biztosító részvénytársaság, biztosító szövetkezet vagy biztosító egyesület.

biztosító egyesület: önkéntesen létrehozott, kölcsönösségi alapon, egyesületi formában működő, biztosítási tevékenységet végző szervezet. Kizárólag tagjai részére nyújt - tagsági díj ellenében - biztosítási szolgáltatásokat.

biztosító részvénytársaság: részvénytársasági formában működő biztosító. Csak névre szóló részvényt bocsát ki.

biztosító szövetkezet: szövetkezeti formában működő biztosító, alapításához legalább 50 tag kell.

biztosítópénztár: teljes nevükön: önkéntes, kölcsönös biztosítópénztárak. Biztosítási tevékenységet végző, sajátos egyesületi (pénztári) formában működő, non-profit szervezetek. A biztosítási jogviszony a pénztárba való belépéssel jön létre, gyakorlatilag tagsági viszony. Három típusa létezik: a nyugdíjpénztár, az egészségpénztár és az önszegélyező pénztár. Tevékenységüket állami hatóság felügyeli.

biztosított: a biztosítási szerződés fontos alanya. Az ő életét, testi épségét és vagyonát védi a biztosítás. Mindig ő (vagy az általa kedvezményezett) lesz jogosult a biztosító szolgáltatására, még akkor is, ha a díjat a szerződő fizeti. Személye gyakran egybeesik a szerződővel.

bonus: díjkedvezmény, amellyel a biztosító az ügyfél tartós kármentességét honorálja. A kedvezmény realizálódhat a díj egy részének visszafizetésével (pl. casco) vagy a következő évi díj csökkentésével (pl. kötelező gépjármű felelősségbiztosítás).

bróker: alkusz

C

casco: járműtestek törésbiztosítása, amely általában kiterjed az elemi károokra és a lopásra, illetőleg rongálásra is. Az autó-casco a legismertebb, de van hajó-casco, légi jármű-casco... stb. is.

coinsurance: együttbiztosítás

CSÉB: a 60-as évek elején bevezetett csoportos élet- és baleset-biztosítási rendszer. Jellemzője: az egységes díj, valamint a munkahelyi díjfizetés (levonás). Korszerűsített változatai már nemcsak tipizált igényeket elégítenek ki.

cselekvőképesség: jogképességnél szűkebb fogalom. Azt jelenti, hogy a cselekvőképés (természetes vagy jogi) személy saját elhatározásából válhat jogviszonyok alanyává: maga vállalhat kötelezettséget, illetőleg jogosultságokat. Gyakorlatilag szerződéskötési képességet jelent. A természetes személy - főszabályként - 18 éves korától rendelkezik korlátlan cselekvőképességgel. Lásd még: cselekvőképtelenség, korlátozott cselekvőképtelenség.

cselekvőképtelenség: a cselekvőképesség hiánya. A cselekvőképtelen személy nem köthet szerződéseket, nevében törvényes képviselje jár el. Cselekvőképtelen az a kiskorú, aki 12. életévét még nem töltötte be, vagy akit a bíróság - életkorától függetlenül - cselekvőképességet kizáró gondnokság alá helyezett. Lásd még: korlátozott cselekvőképtelenség.

D

devizabiztosítás: olyan biztosítási szerződés, amelynek díját devizában kell fizetni, és a biztosító szolgáltatása is devizában jár. A magyar deviza-szabályok - belföldi számára - az MNB előzetes engedélyéhez kötik az ilyen szerződések érvényességét.

díjelőírás: a naptári évben fizetendő biztosítási díj összege. Alacsonyabb, mint az állománydíj, mert az évközben megkötött szerződések díjelőírásaiban csak annyi havi díj szerepel, amennyi a megkötéstől az év végéig még hátravan.

díjfelszólítás: az esedékes biztosítási díj megfizetésére irányuló írásbeli felszólítás a respiron belül. Ilyen esetben a biztosító kockázatviselése további 30 nappal meghosszabbodik.

díjfizetés: a biztosítási díj szerződésben vállalt megfizetése. A díj a biztosítási időszak egészére, egy összegben és előre esedékes, de a szerződések általában havi díjfizetést (gyakorlatilag: részletfizetést) tesznek lehetővé. A díjfizetés elmulasztása a szerződés megszűnését eredményezi.

díjhalasztás: az esedékes díj későbbi időpontban történő megfizetésére vonatkozó megállapodás, amely csak írásban érvényes. A díjhalasztás tartama alatt a biztosító kockázatviselése fennáll.

díjkalkuláció: matematikai és statisztikai módszer, amellyel a biztosítói kockázat ellenértékét, a biztosítási díjat számítják ki. Kiterjed a kockázati díj, valamint a vállalkozói díj meghatározására.

díjkintlévőség: a biztosítók mérlegében aktívaként szereplő, a tárgyévben esedékessé vált, de be nem folyt díjak összege.

díjmentes leszállítás: lehetőség az életbiztosítások fenntartására díjfizetés nélkül is. A tartam változatlan marad, a biztosítási összeg azonban az addig már befizetett díjak által fedezett mértékig (általában jelentősen) lecsökken.

díjmentesítés: a biztosítási esemény bekövetkezett (pl. rokkantság), de a "többi", még be nem következett biztosítási eseményre (pl. halál, eléérés) a szerződés díjfizetés nélkül is hatályban marad.

díjnyugta: a biztosításközvetítő vagy a biztosító képviselője által kiállított okirat, amely a biztosítási díj befizetését igazolja. Csak a "személyes" díjbefizetésekor állítják ki, egyéb esetekben a biztosítási díj befizetését a befizetési csekk vagy a bankszámlakivonat igazolja.

díjszabás: az egyes biztosítási szerződésfajták alapdíjait, díjpótlékait, engedményeit tartalmazó díjtáblázat, tarifa.

díjtartalék: az életbiztosítási díjakból képzett elkülönített tartalék, amely a később bekövetkező biztosítási események (halál, elérics) kapcsán járó szolgáltatások fedezésére szolgál. A tartalékokat a biztosító befekteti, és a hozamok minimum 80%-át köteles visszajuttatni a biztosítottainak. Múd van a díjtartalék visszavásárlására is.

direkt biztosítás: vagyonbiztosítás, amely a tulajdonos vagy az érdekelt személy vagyontárgyait közvetlenül védi. Pl. épületek tűzbiztosítása, betörés-biztosítás, casco. A vagyonbiztosítások másik csoportja a felelősségbiztosítás.

diszkontálás: egy későbbi időpontban esedékes összeg értékének kamatos kamatozással történő kiszámítása.

E

egészségbiztosítás: betegségbiztosítás

egészségi nyilatkozat: az élet- és betegségbiztosítások kockázat-elbírálását segítő kérdőív. Valóságnak megfelelő kitöltésével tesz eleget a biztosított a közlési kötelezettségének.

egyezség: polgári jogi szerződés, amelyben a felek arról állapodnak meg, hogy a jogosult az egyezségben rögzített összeget követelésének végleges kielégítéseként elfogadja, s további igényeiről lemond.

együttbiztosítás: (coinsurance) a kockázatok két vagy több biztosítóintézet által történő közös vállalása, előre meghatározott arányok szerint. A kötvényt a vezető biztosító állítja ki, és a lebonyolítást is elvégzi.

elérési biztosítás: meghatározott tartamra kötött életbiztosítási szerződés, amelynek alapján a biztosító csak a tartam végén teljesít.

életbiztosítás: olyan szerződés, amelyben a biztosítási esemény a biztosított halála, vagy meghatározott időpont (életkor, nyugdíjba-vonulás... stb.) elérics. Az életbiztosítási összeg felvételére mindig a kedvezményezett jogosult.

előzetes fedezetigazolás: a (kötelező gépjármű felelősségbiztosításhoz) kapcsolódó dokumentum, amelyben a biztosító - az üzembentartó kérésére - előzetesen elvállalja a kockázatokat. Az előzetes fedezetigazolással oldható meg, hogy a vásárolt vagy a vagyontárgy olyan tartozéka, amely a rendeltetésszerű használatot segíti, vagy komfortosabbá teszi. A vagyontárgy értékét, és így általában a biztosítási díjat is növeli.

érdekmúlás: jogi hatást kiváltó tény a biztosítási szerződésben. Ha a (biztosítási érdek) megszűnik, a biztosítási szerződés is automatikusan megszűnik.

értékcsökkenés: a vagyontárgyban keletkezett károk helyreállítása, kijavítása után visszamaradt, esztétikai, használati vagy forgalmi értékét csökkentő tényező (écs). A károkozó ezt a kártételt is köteles megtéríteni.

F

felelősségbiztosítás: ellentétben a direkt biztosítással, a biztosított által mások vagyonában okozott károokra nyújt fedezetet. A felelősségbiztosítás a kártérítési kötelezettség alól mentesíti a károkozót, a szerződésben meghatározott esetekben.

felmondás: a biztosítási szerződést bármelyik fél egyoldalúan is felmondhatja, de csak a biztosítási időszak végére, azt legalább 30 nappal megelőzően, és írásban.

futamidő: hibásan alkalmazott banki kifejezés a biztosításban. A határozott időszakra megkötött biztosítási szerződés érvényességi tartamát jelenti.

függőkár: olyan biztosítási eseményből származó kár, amelyet a biztosítónak már bejelentettek, de a kárügy végleges lezárása még nem történt meg.

függőkár-tartalék: tételesen káronként képzett biztosítástechnikai tartalék, amelynek az a célja, hogy fedezetet nyújtson a függőkárokra.

G

gépjármű asszisztencia: Amennyiben gépjárművével közúton önhibájából, vagy önhibáján kívül műszaki problémája adódik, balesetet szenved, Európa szinte teljes területén, magyar nyelven kérhet segítséget a nap 24 órájában. Az asszisztencia szolgálat megszervezi autómentő vagy szerelő küldését a helyszínre, szükség esetén a gépjármű tárolását, illetve csereautó bérlését, mozgásképtelen gépjármű esetén a szállást és a hazautazást.

garancia alap: Kártalanítási Számla

gyorsított kárrendezés: számla nélküli kárszámítási és teljesítési eljárás, amikor a kárszemle során megállapítják a javítás és az egyéb károk becsült értékét, és azt a károsult - egyezséggel - követelése kielégítéseként elfogadja.

H

hitelbiztosítás: a hitelezésből eredő kockázatok és károk fedezetéül szolgáló biztosítási forma. A biztosított mindig a hitelező.

hitelfedezeti biztosítás: a hitelintézet vagy a hitelező által - a tartozás biztosítékául - követelt biztosítási szerződés. A biztosított mindig az adós, aki az esetleges biztosítási szolgáltatást már a szerződéskötéskor a hitelezőre engedményezi.

hitellevel: a gépjármű-biztosítás területén, és ma már egyre ritkábban alkalmazott kárrendezési megoldás. A károsult nem készpénzt kap, hanem egy - a javítóműhelynek címzett - hitellevelet, amelynek alapján a javítást elvégzik, és utólag a biztosítóval, mint adóssal elszámolnak.

I

időszakos biztosítások: határozott időre kötött biztosítási szerződések. A biztosító csak a szerződésben naptárilag - év, hó, nap, óra, perc - megjelölt időszakra vállalja a kockázatot. Az időszak leteltével a szerződés automatikusan megszűnik.

indexálás: a szerződésben rögzített értékkövetési módszer, amelynek alapján a biztosítási díj vagy a biztosítási összeg meghatározott mértékkel automatikusan, a szerződés módosítása nélkül változik. Mértéke általában az inflációtól, vagy a hivatalos mutatóktól (pl. KSH) függ.

intervenció: a biztosító hivatalos lépése, amely az elmulasztott díjak beszedését, a biztosítási szerződés fenntartását szolgálja.

írásbeliség: a biztosítási szerződések jogának egyik legfontosabb eleme. A biztosítási szerződéssel kapcsolatos jognyilatkozatok csak írásban érvényesek!

ismeretlen üzembentartó: ha a kárt gépjármű okozta, de az üzembentartó személye nem állapítható meg, a károsult kárát a MABISZ a Kártalanítási Számla terhére megtéríti. Nem térülnek meg azonban az ismeretlen üzembentartó által a gépjárműben, az útban, az út tartozékaiban, közművekben, valamint a reklámhordozókban okozott károk.

ittasság: a jogi és szerződési gyakorlatban a 0,8 ezrelékes véralkohol szintet elérő alkoholos befolyásoltság. A biztosítási szerződésekben általában mentesülési ok.

J

járadék: rendszeresen (általában havonként) esedékessé váló szolgáltatás, amelyet a járadékra jogosító körülmények fennállásáig, vagy élethossziglan folyósítanak. A biztosító által folyósított járadék lehet járadékopción alapuló vagy jövedelempótló.

járadékopció: egyes életbiztosításoknál az a kikötés, amely szerint a biztosított vagy a kedvezményezett az esedékessé váló egyszeri biztosítási összeg helyett élethossziglan, vagy meghatározott időtartamon át rendszeres járadékra jogosult.

jármű önkényes elvétele: bűncselekmény (Btk. 327. §), amelyet az követ el, aki idegen járművet mástól úgy vesz el, hogy közben nem vezérli tulajdonszerzési szándék, csak pl. az időleges jogtalan használat. Ha a cselekmény tulajdonszerzési cézzal is párosul, akkor a minősítés: lopás (Btk. 316. §).

jelzálog: az ingatlanokra bejegyzett jog, amely szerint a tulajdonos csak korlátozottan rendelkezhet a vagyontárgy felett. Általában a hitelek vagy egyéb követelések biztosítékául kötik ki, és bejegyzik az ingatlan-nyilvántartásba (telekkönyv).

jogalap-elbírálás: döntési folyamat, amelynek során a biztosító arról nyilatkozik, hogy a bejelentett káreset a szerződés szerint biztosítási eseménynek minősül-e, illetőleg nem áll-e fenn mentesülés. A jogalap-elbírálás során dönt a biztosító az esetleges kármegosztás alkalmazásáról is.

jogvédelmi biztosítás: a szerződés a biztosított részére anyagi vagy természetbeni segítséget nyújt az ellene indított polgári-, büntető-, szabálysértési ügyekben. A szolgáltatás általában a költségek átvállalásával, ügyvéd állításával realizálódik.

jövedelempótló járadék: a károkozó vagy a felelősség-biztosítója által folyósított járadék, amely a károkozás miatt kiesett jövedelem pótlásával igyekszik helyreállítani az eredeti állapotot. Az ilyen járadék is jövedelem, ezért a személyi jövedelemadó számításánál figyelembe kell venni.

jutalék: a biztosító a biztosításközvetítő eredményes munkáját, a szerződés létrejötte vagy fennmaradása érdekében kifejtett tevékenységét jutalékkal honorálja. A jutalék megállapítható szerződésenként (darabjutalék) is, de általában a biztosítási összeghez igazodik.

K

kamatrés: vagy kamatmarge. A technikai kamat és a befektetési hozam közötti különbség.

kárbejelentés: a biztosított hivatalos lépése, amellyel a biztosítási esemény bekövetkezését bejelenti a biztosítónak. A szerződés tartalmazza azt a határidőt, amelyen belül a kárbejelentést meg kell tenni. Elmulasztása a biztosító mentesülését eredményezi, ha a késedelem miatt lényeges körülmények kideríthetlenné válnak. A határidő elmulasztása egyébként nem jogvesztő.

kárenyhítés: a már bekövetkezett kár biztosítási esemény károsító hatásait csökkentő magatartás. Ellentétben a kármegelőzéssel ez a kötelezettség szerződési kikötés nélkül is terheli a károsultat!

kárgyakoriság: mutatószám, amely azt jelzi, hogy egy adott időszakban (általában egy év alatt) a biztosított személyek és tárgyak közül hánynál következett be biztosítási esemény.

kárhányad: a biztosító díjbevételeinek és a kifizetett károknak egymáshoz való arányát fejezi ki. Általában szerződéstípusonként, ágazatonként mérik.

kárkori érték: a biztosított vagyontárgy értéke a biztosítási esemény bekövetkezésekor.

kármegelőzés: olyan magatartás, amely a károk biztosítási események bekövetkezésének megakadályozására irányul. A kármegelőzési teendők a biztosítottat csak akkor terhelik, ha ezt a szerződésben kikötötték. Pl. a vagyonvédelmi berendezések alkalmazása a betöréskárok megelőzésére. (kárenyhítés)

kármegosztás: a károkozásért való felelősség százalékos megosztása a károkozásban részt vevők között. Ha például a bekövetkezett ütközésért "A"-t 70%-ban, "B"-t pedig 30%-ban terheli a felelősség, akkor "A" (illetőleg felelősségbiztosítója) "B" kárának 70%-át, míg a "B" részes "A" kárának 30%-át köteles megtéríteni. A közrehatási százalékok összege természetesen nem haladhatja meg a 100-at.

kárnszerzés tilalma: a károsultat a károkozó olyan helyzetbe köteles hozni, mintha a károkozás meg sem történt volna. A károsult nem gazdagodhat a károkozás kapcsán. Ha egy 70%-os műszaki állapotú gépkocsi totálkára esetén a károsult egy új (100%-os) autó értékét kapná, előnyösebb helyzetbe kerülne, mint a károkozás előtt. A kárnszerzés tilos. A 30%-os különbözetet a károsultnak kell viselnie. (avultatás)

Kártalanítási Számla: a MABISZ által kezelt alap a garancia alap. Ebből térítik meg a biztosítással nem rendelkező, gépjármű üzemeltetők által okozott károkat. A számla fedezi az ismeretlen üzemeltető által okozott, elsősorban személyi sérüléssel járó károkat is.

kedvezményezett: az életbiztosítási összeg felvételére jogosult, szerződésben megnevezett személy.

kizárás: a biztosítási esemény meghatározásának módszere. Egyes kockázatokat a szerződés kizárja a biztosítási fedezetből, így bekövetkezésük esetén a biztosító nem fizet, mivel a kizárt esemény nem biztosítási esemény. Pl. a casco biztosítás téríti a gépkocsi törésére, de kizárja a térítést, ha a törés versenyen, vagy versenyre felkészülés során következett be. A verseny közben bekövetkezett törés nem biztosítási esemény! (mentesülés)

kockázat: a károkozó véletlen események bekövetkezésének lehetősége. A kockázatot káresélynek is nevezzük.

kockázat-elbírálás: elemzési, értékelési folyamat, amelynek során a biztosító arról dönt, hogy az (ajánlat)-ban rögzített kockázatot elvállalja-e, illetőleg milyen biztosítási díjért vállalja.

kockázati díj: a biztosítási díj azon része, amely az átvállalt kockázatból származó károk fedezetéül szolgál. Ebből a díjrészből fizetik a biztosítottaknak járó szolgáltatásokat, s ebből képzik a függő károk tartalékait is. Nettó díjnak is nevezik, mert nem tartalmazza a vállalkozói díj részt.

kockázati életbiztosítás: meghatározott tartamra kötött életbiztosítási szerződés, amelynek alapján a biztosító csak akkor teljesít kifizetést, ha a biztosított - a biztosítás tartama alatt - elhalálozik.

kompozit biztosító: olyan biztosító, amely mind a life, mind a non-life ág művelésére jogosult. A biztosítási törvény 1996. január 1-jei hatálybalépése után hazánkban kompozit biztosító nem alapítható. A hatálybalépés előtt már kompozit engedéllyel rendelkező biztosítók azonban mindkét ágat tovább művelhetik.

kötelező biztosítás: a biztosítási szerződés megkötése mindig önkéntes. Bizonyos esetekben azonban a törvény a biztosítási szerződés megkötését kötelezővé teheti. Legismertebb formája a kötelező gépjármű felelősség-biztosítás, de biztosításkötési kötelezettségük van pl. a magánnyomozóknak, állatorvosoknak, ügyvédeknek, utazási irodáknak is.

kötelező gépjármű felelősségbiztosítás: Magyarországon gépjármű - és segédmotoros kerékpár - csak akkor vehet részt a forgalomban, ha üzemben tartója érvényes felelősségbiztosítással rendelkezik. A biztosítás bármelyik - ilyen üzletággal foglalkozó - biztosítónál megköthető. A szerződés megkötését a hatóságok - közülük a rendőrség - is ellenőrzi. Ha az üzemben tartó a díjat nem fizeti meg, az esedékességtől számított 30. napon a szerződés automatikusan megszűnik (respiro). Az üzemben tartó által okozott károkat a Kártalanítási Számla terhére ilyenkor is megfizeti a MABISZ, de a kifizetett kártérítési összeget a károkozótól visszaköveteli (regressz).

kötvény: az ajánlat elfogadását, és a szerződés létrejöttét igazoló okirat. (A szerződés megkötését igazoló vény!) Nem minősül értékpapírnak, és elvesztés vagy megsemmisülés esetén másolattal pótolható. Csak egyetlen esetben "viselkedik" az értékpapírokhoz hasonlóan: ha az életbiztosítás kedvezményezettje a kötvény bemutatója.

kötvénykölcsön: az életbiztosítási szerződések alapján a biztosító által a visszavásárlási összeg erejéig nyújtott kölcsön.

közlési kötelezettség: a biztosított a szerződéskötéskor, a kockázatvállalás szempontjából lényeges, valamennyi körülményt köteles közölni a biztosítóval. Ezt a biztosító általában kérdőívekkel, adatlapokkal segíti. Ha a biztosított ennek a kötelezettségének nem tesz eleget, vagy valótlan tényeket közöl, a biztosító mentesülésre hivatkozhat. (változásjelentési kötelezettség)

közös kár: a hajózásban használatos fogalom. Olyan kár, amely a kapitány utasítására a hajónak vagy a rakományának közös veszélytől való megmentése, illetőleg a kár enyhítése érdekében keletkezett. Ezeket a károkat az érintettek közösen, arányosan viselik.

közvetlen perlés: felelősségbiztosítás esetén a biztosító közvetlenül a károsultnak teljesít. Ha azonban perre kerül sor, a károsultnak a károkozó ellen kell pert indítania. Egyetlen kivétel: a gépjárművek üzemeltetőinek felelősségbiztosításából származó követelése esetén a biztosító közvetlenül is perelhető.

L

lejárat: a biztosítási szerződésben naptárilag megjelölt időpont, amikor a szerződés megszűnik, vagy a szolgáltatás esedékessé válik. Pl.: (elérési biztosítás).

M

MABISZ: Magyar Biztosítók Szövetsége. 1990. november 14-én alakult országos szakmai érdekképviseleti szervezet. Az érdekvédelmi tevékenységen túl egyes szakmai feladatok ellátását koordinálja (oktatás, informatika, kármegelőzés). A MABISZ kezeli a kötelező felelősségbiztosításhoz kapcsolódó Kártalanítási Számlát, valamint működteti a nemzeti Zöld Kártya Büro-t. A havonta megjelenő Biztosítás Szemle című szaklap kiadója.

Magyar Aktuárius Társaság (MAT): az aktuáriusok szervezete, amely 1991-ben a MABISZ-on belül. Tagozatként alakult meg, majd 1995-ben önálló egyesületté vált. Tagjai magánszemélyek, akik aktuáriusként vagy az aktuáriusi szakmához közel álló területeken tevékenykednek a biztosítóknál, a hatóságoknál, a pénztáraknál, illetőleg a tudomány berkeiben.

Magyar Életbiztosítási Orvostani Társaság: (MÉBOT): az életbiztosítási orvostan szakértőinek 1994-ben megalakult szakmai egyesülete. Évente tart nemzetközi, tudományos kongresszusokat. Tagjain keresztül vesz részt a Nemzetközi Életbiztosítási Orvostani Társaság (ICLAM) munkájában. A világszervezet 1998-ban hazánkban tartja 19. kongresszusát.

malus: pótdíj, amelyet a biztosító akkor alkalmaz, ha ügyfele - a biztosítási időszakon belül - igénybe veszi a biztosítási szolgáltatást, pl. egy vagy több kárt okoz. A malus a következő időszak díjait növeli.

manipuláció: a biztosítási szóhasználatban szakkezelést jelent, amelynek során a beérkezett ajánlatban jelzett kockázatokat a biztosító elbírálja, megállapítja a díjat, és kötvényt állít ki.

maradékjogok: olyan, az életbiztosítási szerződésekben rögzített jogosultságok, amelyek a díjfizetés elmaradása, illetőleg a szerződésnek a biztosítási összeg kifizetése nélküli megszűnése esetén is fennmaradnak.
(visszavásárlás, díjmentesítés)

maradványérték: a totálkárossá vált vagyontárgyak roncsainak, gazdaságosan már nem javítható maradványainak értéke, amelyet a károkori értékéből le kell vonni.

mentesülés: Ha a biztosítási esemény bekövetkezett, a biztosító csak akkor mentesülhet a fizetés alól, ha a kárt a biztosított vagy a szerződő, illetőleg a közös háztartásban élő hozzátartozók szándékosan, vagy súlyosan gondatlanul okozták. A súlyos gondatlanságot megvalósító tényállásokat a szerződés rögzíti (pl. ittas vezetés). A mentesülési okot mindig a biztosítónak kell bizonyítania, arra a biztosított nem kötelezhető.

minimális díj elve: a biztosítási törvény által rögzített szabály, amely szerint a biztosítónak legalább olyan mértékű díjat kell kalkulálnia, amely előreláthatóan fedezetet nyújt valamennyi vállalt kötelezettség teljesítésére, és a biztosító költségeire. (Nyereséget, hasznot tehát nem kötelező kalkulálni!)

módozat: meghatározott kockázatokra kidolgozott biztosítási szerződések.

munkáltatói felelősségbiztosítás: a biztosítási szerződés alapján a biztosító - a munkáltató helyett - megtéríti azokat a károkat, amelyekért az üzemi baleset, esetleg foglalkozási megbetegedés miatt felelősséggel tartozik.

N

nem vagyoni kár: a károkozónak (felelősségbiztosítónak) a bizonyított vagyoni károkon túl a károsult nem vagyoni kárait is meg kell térítenie. Ilyen károk adódhatnak pl. súlyos esztétikai sérülésekből, az életvitel elnehezüléséből, a hozzátartozók elvesztési miatti traumákból.

nem-életbiztosítás: az életbiztosítási ágba nem tartozó ágazatok, pl.: vagyonbiztosítás, felelősségbiztosítás.

O

önbiztosítás: pontatlan szakmai zsargon szó. Azt a magatartást jelzi, amikor a személy pénzeszközök vagy áruk tartálékolásával próbálja a kockázatból eredő károkat közömbösíteni.

öngondoskodás: olyan előrelátó, tervszerű emberi magatartás, amely a bizonyosan bekövetkező, vagy a váratlan események vagyoni hatásait igyekszik kiküszöbölni. Egyik eszköze a biztosítás.

önrészesedés: a kár azon része, amelyet a szerződés alapján a biztosított magára vállal. Minél nagyobb a vállalt önrészesedés, annál alacsonyabb lesz a biztosítás díja. Fajtái: az abszolút önrészesedés és az integrál önrészesedés.

P

panaszügyintézés: a biztosító döntései ellen reklamációt lehet benyújtani az érintett biztosítóintézethez. Valamennyi társaság önálló panasz-ügyintézési apparátust működtet. Az ügyfél-tájékoztató megjelöli a panasz fórumokat.

pénzmosás: az illegálisan - főleg a feketegazdaságból - származó pénzeszegek banki és biztosítási csatornákon való átfuttatása és "legalizálása".

premier risque: a francia kifejezés fordítása: első kockázatra szóló biztosítás, a magyar terminológiában határösszeg-biztosításként honosodott. A biztosító a szerződésben rögzített határösszeg erejéig téríti a károkat, és nem vizsgálja az esetleges alulbiztosítást. Ha a biztosított a lakásban tartott 500 ezer forint értékű ékszereit - határösszeg biztosítással - 100 ezer forintra biztosítja, és minden ékszert ellopnak, a biztosító csak 100 ezer forintot fizet, de nem alkalmaz pro rata térítést.

pro rata: alulbiztosítás esetén a biztosító a kárt csak arányosan téríti meg; mégpedig olyan mértékben, ahogy a tényleges érték aránylik a biztosítási összeghez.

R

reaktiválás: a díj-nemfizetés miatt megszünt biztosítási szerződések - eredeti tartalommal történő - újbóli hatálybaléptetése. Feltétele általában az elmulasztott díjak pótlólagos befizetése. Csak akkor van rá lehetőség, ha a szerződésben kifejezetten kikötötték!

regressz: visszakövetelési jog. Ha a biztosító a más által a biztosítottnak okozott kárt a direkt biztosítás alapján megtérítette, ezt az összeget a károkozótól visszakövetelheti. Ha a károkozó ellen pert indít, az ügyfél többletigényét is érvényesíteni köteles, sőt a biztosítottat elsőbbség illeti meg, ha a befolyt összeg nem elegendő mindkettejük igényének kielégítésére. Visszakövetelési joggal élhet a biztosító a felelősségbiztosítás esetén is, ha biztosítottja szándékosan vagy súlyosan gondatlanul okozta a kárt. (A károsultat azonban mindig kártalanítani kell!)

rendelkezési jog: az élet- és nyugdíjbiztosítások személyi jövedelemadó-kedvezményével összefüggő fogalom. Gyakorlatilag az ügyfél által kezdeményezett szerződés megszüntetést jelenti (pl: visszavásárlás, értékesítés, díj-nemfizetés miatti megszűnés). Ha erre a szerződéskötéstől számított 10 éven belül kerül sor, az adókedvezményt - pótlékokkal együtt - vissza kell fizetni.

reponálás: az életbiztosítási ajánlat elbírálásnak függőben tartása. A reponálásról az ajánlattevőt írásban értesíteni kell. A reponálási tartam - általában 6 hónap - letelte után is csak akkor jöhet létre a biztosítás, ha a szerződő új ajánlatot tesz.

respiro: a biztosítás díj esedékességétől számított időszak, amely alatt a biztosító "várja" a díjat. Elmulasztása a szerződés megszűnését eredményezi. Tartama: általában 30 nap, de a felek ennél hosszabb respiro-ban is megállapodhatnak. Rövidebben azonban nem! (kogencia)

részleges kár: a biztosított vagyontárgy olyan mértékű károsodása, amely javítással, esetleg a sérült részek pótlásával még helyreállítható, és ez mind műszakilag, mind gazdasági szempontból indokolt. Ellentéte a totálkár.

S

storno: törlés

szakmai felelősségbiztosítás: olyan felelősségbiztosítási szerződés, amely alapján a biztosító azokat a károkat téríti meg, amelyek a szerződésben nevesített szakma vagy hivatás (pl. orvos, gyógyszerész, könyvvizsgáló, bróker) folytatóját terhelik olyan károkozás kapcsán, ahol a felelősségük megállapítható.

szavatolótőke: a biztosító saját tőkéje, amely arra szolgál, hogy a biztosító akkor is eleget tudjon tenni kötelezettségeinek, ha azokra a beszedett díjak és a tartalékok nem nyújtanak fedezetet.

szerződés létrejötte: az ajánlat biztosító általi elfogadása. Erről a biztosító kötvényt állít ki. Ha az ajánlatra a biztosító 15 napon belül nem reagál, a szerződés automatikusan létrejön!

szerződés megszűnése: jogi tény, amely azt eredményezi, hogy a szerződés, és az abban foglalt kétoldalú kötelek megszűnnek. A biztosítási szerződés megszűnhet: időszakos biztosításoknál a tartam lejártával, a díjfizetés elmulasztásával, érdekmúlással, vagy felmondással.

szerződésmódosítás: a szerződő felek egybehangzó nyilatkozatán alapuló változás, amelynek során csak a szerződés egyes részei (pl. díj) módosulnak, a többi pedig változatlan tartalommal hatályban marad. (átdolgozás)

szerződő: a biztosítás szerződés kulcsszereplője. Ő kezdeményezi a szerződéskötést (ajánlat), ő jogosult a jognyilatkozatok tételére, és a biztosító is hozzá intézi azokat. Ő köteles a díjfizetésre is. Személye gyakran egybeesik a biztosítottal.

T

társadalombiztosítás: kötelező biztosítási forma. Az államháztartás része, nyugdíj és egészségügyi szolgáltatásokat nyújt. A magánbiztosítástól elkülönült intézményrendszere van, forrásait zömében a munkavállalók járulékfizetési kötelezettségeiből fedezik. Alapelve a szolidaritás, tényleges biztosítási jellemzőkkel nem rendelkezik. Gyakorlatilag egy központi elosztórendszer.

tartamengedmény: a több évre megkötött biztosítások szerződőinek adott díjengedmény. Idő előtti megszűnés esetén a biztosító az engedményeket jogosult visszakövetelni.

technikai kamat: számításszerű kamatláb, amelyet a biztosító az életbiztosítási díjkalkulációnál és tartalékszámításnál alkalmaz. Minimális mértékét jogszabály állapítja meg. (kamatrés)

termékfelelősség-biztosítás: olyan felelősségbiztosítás, amely a termék előállítóját, forgalmazóját, illetőleg a szolgáltatás nyújtóját mentesíti a hibás áru vagy szolgáltatás által másnak okozott károk megtérítése alól.

területi hatály: földrajzilag, helyrajzilag vagy természetben meghatározott fogalom. A biztosítási szerződésben azt jelenti, hogy a biztosító csak a meghatározott területen bekövetkezett biztosítási eseményekre visel kockázatot. Például az autóbiztosításoknál a területi hatály: Európa, valamint Törökország kontinensen kívüli része.

totálkár: a biztosított vagyontárgy teljes megsemmisülése, eltűnése, vagy olyan mértékű károsodása, hogy a helyreállítás, vagy a javítás már nem gazdaságos. (maradványérték)

törlés: a biztosítási szerződések bármely okból való megszűnése, illetőleg ezen szerződéseknek a biztosítói nyilvántartásból való kivétele. (storno)

törlésértesítő: a törlés tényének írásban való közlése a szerződővel. A törlésértesítő tényleges érték lesz a kárnszerzés tilalma miatt. Kivétel: újérték-biztosítás.

U

újérték-biztosítás: a túlbiztosítás a biztosítási szerződésben tilos! A károsult nem kaphat több térítést, mint a vagyontárgy kárcori értéke. Ez alól kivétel: amikor a biztosítás valamely vagyon várható értékére szól (pl. a növények hozama) vagy a biztosító az új állapotba való beszerzés költségeit vállalja. Ilyenkor nincs avultatás. A lakás- és épületbiztosítások újértékre szólnak.

ügyfél-tájékoztató: a biztosító egyértelmű, részletes és közérthető írásos információja, amely a biztosító főbb adatait és a megkötendő szerződés jellemzőit tartalmazza.

ügyfélvédelmi alap: a biztosítók által létrehozott alap, amelynek az a funkciója, hogy az egyes biztosítók esetleges felszámolásakor az ügyfelek követeléseinek kielégítését segítse.

ügynök: a biztosító megbízottjaként tevékenykedő biztosításközvetítő. A biztosítóval létesített munkaviszony vagy megbízási szerződés alapján dolgozik. Csak az ajánlat, illetőleg a biztosítási díj átvételére jogosult, a szerződés megkötésére azonban nem! Ilyen joga csak a vezérügynöknek van. Megbízotti minőségben való károkozásáért a biztosító felelős.

üzemi baleset: a biztosítottat a foglalkozása körében végzett munka közben, vagy azzal összefüggésben ért baleset. Az üzemi balesetért a legtöbb esetben a munkáltató felelőssége állapítható meg.

V

vagyonbiztosítás: olyan biztosítási forma, amely a biztosított vagyonában bekövetkezett kárt pótolja a szerződésben rögzített módon. Vagyonbiztosítást csak az köthet, aki a vagyontárgy megóvásában érdekelt.

vállalkozói díj: a biztosítási díj azon része, amely a biztosító költségeinek a fedezetéül, valamint az üzleti nyereség forrásául szolgál. A kockázati díj és a vállalkozói díj összege teszi ki a bruttó díjat.

változásjelentési kötelezettség: a szerződés tartalmazza azokat a lényeges körülményeket, amelyek megváltozását a biztosítónál írásban be kell jelenteni. Ennek elmulasztása később a biztosító mentesülését eredményezheti.

várakozási idő: az életbiztosítási, betegségbiztosítási szerződéseknél alkalmazott feltétel, amelynek alapján az egyes kockázatokat (halál, betegség) a biztosító csak egy későbbi időponttól vállalja (pl. hat hónap).

vegyes életbiztosítás: ötvözi a kockázati életbiztosítás és az eléricsi biztosítás elemeit. A biztosító a tartam alatt bekövetkezett halál esetén és az eléricsi esetén is teljesít.

Z

záradék: a típusszerződéseket kiegészítő, kétoldalú megállapodás - a biztosítási szerződés szerves része.

Zöld Kártya: nemzetközi gépjármű-biztosítási bizonylat, amely azt igazolja, hogy az üzembentartó a hazájában olyan felelősségbiztosítással rendelkezik, amely érvényes a külföldön (Európában) okozott károokra is. A Zöld Kártyát a felelősségbiztosító - kérésre - állítja ki, és annak bemutatását a fogadó ország a határon megkövetelheti. (rendszámezegyezmény)